

EURÓPAI FÜZETEK 2.

SZAKMAI ÖSSZEFOGLALÓ A MAGYAR CSATLAKOZÁSI
TÁRGYALÁSOK LEZÁRT FEJEZETEIBŐL

Tárnoki Péter
Az európai egységes piac
általános forgalmi adó szabályai

Adózás

A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati
Stratégiai Elemző Központ és a
Külgyminisztérium közös kiadványa

Európai Füzetek

A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ
és a Külügyminisztérium közös kiadványa.

Felelős kiadó: Szeredi Péter

A szerkesztőbizottság elnöke: Palánkai Tibor

A szerkesztőbizottság tagjai: Bagó Eszter, Balázs Péter, Balogh András, Barabás Miklós,
Bod Péter Ákos, Erdei Tamás, Hefter József, Horváth Gyula, Hörcsik Richárd, Inotai András,
Kádár Béla, Kassai Róbert, Kazatsay Zoltán, Levendel Ádám, Lőrincz Lajos, Nyers Rezső,
Orbán István, Somogyvári István, Szekeres Imre, Szent-Iványi István, Török Ádám,
Vajda László, Vargha Ágnes

Főszerkesztő: Forgács Imre

Szerkesztő: Bulyovszky Csilla

Szerkesztőségi titkár: Horváthné Stramszky Márta

A szerkesztőség címe: MEH Európai Integrációs Iroda, 1055 Budapest, Kossuth tér 4.

Telefon: 441-3380

Fax: 441-3394

Lektor: Mocsáry Péter

Kézirat lezárva: 2003. február 11.

Grafikai terv: Szutor Zsolt

Portréfotó: Csorba Gábor

Nyomás és előkészítés: Visit Nyomda & Stúdió

ISSN: 1589-4509

Budapest, 2003.

Kedves Olvasó!

Az általános forgalmi adó – az áfa – fogalmát hazánk állampolgárai 1988-ban ismerték meg. És nem is elsősorban azért, mert ekkor lépett hatályba Magyarországon az első áfa-törvény, hanem inkább azért, mert 1987. november 27-ével vezették be az úgynevezett világútlevélet. Ez az útlevél elsősorban nem „világutazásokra”, hanem inkább ausztriai bevásárlásokra ösztönözte honfitársainkat. Ennek során viszont sokan meglepődve állapították meg, hogy az „odaát” megvett televízió, videókészülék, hűtőszekrény ténylegesen nem annyiba kerül, mint amennyit fizettek érte. A határon a fizetési blokkot felmutatva ugyanis visszakapták a Mehrwertsteuert. (Volt, aki hamarabb ismerte meg ezt a német szót, mint a magyar kifejezést.)

Azóta persze sok víz lefolyt a Dunán. Ma már tudjuk, hogy az áfa egyrészt „általános”, mert minden természetes vagy jogi személy, aki belföldi terméket ad el vagy szolgáltatást nyújt bevétel elérése érdekében, az adókötelezett személlyé, vagyis adóalannyá válik. Az általános forgalmi adó másrészt „nettó adó”, mert az értékesítéskor a vevő által az eladónak kifizetett áfa összegéből (output-áfa) az eladó levonhatja azt az áfa-összeget, amelyet az adott termékért a

beszállítójának ő maga előzetesen kifizetett (input-áfa), s csak a különbözettel, vagyis a nettó adóösszeggel tartozik a költségvetésnek. További sajátosság, hogy minden termék (szolgáltatás) után csak abban az országban kell áfát fizetni, ahol az végső fogyasztásra kerül, tehát az exportált terméket nem, de az importot terheli az általános forgalmi adó.

Az uniós csatlakozás okozta egyik változás az lesz, hogy az EU tagállamaival folytatott kereskedelemre nem az exportra és importra vonatkozó, már ismert áfa-szabályok fognak vonatkozni. Ezek helyét az egységes piac adózási rendelkezései veszik át, amelyek átmenetet képeznek a nemzeti eljárások és a nemzetközi termékforgalom között, így mindkét rendszer vonásaiból kölcsönöznek.

A legfontosabb tudnivaló azonban talán mégiscsak az, hogy alapvető változásokra nem kell számítanunk, mert áfa-törvényünk legtöbb szabálya már EU-konformmá vált az elmúlt évek módosításai során.

Hogy mégis milyen változások várnak ránk az áfával kapcsolatban az egységes piachoz való csatlakozáskor és miként kell mindezekre felkészülnünk, erről tájékoztat az Európai Füzetek 2. száma.

I. Vezetői összefoglaló

Az európai gazdasági integráció alappilléreit adó négy szabadság – a termékek, a szolgáltatások, a munkaerő és a tőke szabad áramlása – közül az első kettőt nagymértékben befolyásolhatják azok a közterhek, amelyek a termékek és a szolgáltatások árában közvetlenül megjelennek. Emiatt volt szükség a közvetett adók közösségi szintű szabályainak harmonizálására: az Európai Unió ezen a területen a magyar terminológiában általános forgalmi adó néven ismert összefázisú hozzáadott érték-adó szabályozásában érte el a legtöbb eredményt. A távlati célként megjelölt, teljesen egységes adózási környezetet egyelőre nem sikerült megteremteni, de a tagállamok előírásainak alapvető jellemvonásai megegyeznek.

A harmonizálás egyik legfontosabb állomása a tagállamok közötti pénzügyi határok felszámolása, azaz az egységes piac 1993. január 1-jei létrejötte volt. A korlátozó tényezők megszüntetésének egyik elemeként az általános forgalmi adó szabályozási rendszerét ezt megelőzően oly módon kívánták átalakítani, hogy az a Közösségen belüli termékértékesítési ügyleteket az értékesítő tagállamának szabályai szerint adóztatta volna. Szakítva az export adómentesítésére és az import megadó-

tatására épülő korábbi rendszerrel, ez a megközelítés az eredet szerinti adóztatást célozta meg, és – az adó nem fogyasztásiadó-jellegét megőrizendő – együtt járt volna a tagállamok közötti adóbevételel-számolási rendszer bevezetésével. Ennek keretében az egyes tagállamokban megvalósuló tényleges fogyasztásnak megfelelően újraosztották volna a befolyt adóbevételt. Ez a célkitűzés ugyanakkor túlzottan ambiciózusnak bizonyult, így 1991–1992-ben a Közösség áfa-szabályait több ponton módosították. E változások lehetővé tették az egységes piac akadálytalan működését, ugyanakkor nem róttak túlzott igazodási terhet a vállalkozásokra, és a tagállamok költségvetési-pénzügypolitikai mozgásterét sem szűkítették elfogadhatatlan mértékben.

Az átmeneti áfa-rendszernek nevezett, 1993. január 1-jétől életbe léptetett szabályozás egyes területeken már megvalósítja az eredet szerinti adózást, de túlnyomórészt az azt megelőző, az export-import ügyletekre épülő rendelkezések vonásait viseli magán. A célország elvén alapuló előírások új terminológiát vezettek be a tagállamok közötti termékértékesítésekre vonatkozóan: ami az egységes piac létrejötte előtt egy másik tagállamból származó termékimport volt, az

az átmeneti áfa-rendszer szóhasználatában a Közösségen belüli beszerzés nevet kapta, ellentétpárjaként pedig a Közösségen belüli értékesítés váltotta fel a tagállamok közötti termékexportot. A szabályozás alapvonásai közül kiemelendő, hogy a Közösségen belüli értékesítést adómentesnek kell tekinteni, amennyiben az áfa-alanyok között valósul meg; ezzel párhuzamosan a Közösségen belüli beszerzést végző személynél adófizetési kötelezettség keletkezik. Számottevő különbség, hogy míg a termékimportnál a vámhatóság a vámteher részeként kivetette az import áfát, és azt meg is kellett fizetni, addig a Közösségen belüli beszerzéseket az önbevallás keretében kell jelezni. Ha az adózót megilleti az adó levonásának joga, akkor a beszerzés kapcsán fizetendő adót – az áfa általános szabályainak megfelelően – ugyanazon adóbevallásában levonható adóként érvényesítheti, vagyis teljes levonási jog esetén pénzmozgás nem is történik, hiszen a fizetendő adó összege csökkentő tényezőként is megjelenik.

A részletes szabályok külön rendelkezéseket tartalmaznak azokra az ügyletekre vonatkozóan, amelyek esetében a célország szerinti adózás nem működne megfelelően. Így a túlnyomórészt magánszemélyek (végző fogyasztók) felé teljesített távolsági értékesítéseknél vagy a „bevásárlóturizmus” során végzett eladásoknál az eredet szerinti

szabályokat kell figyelembe venni, míg az új közlekedési eszközök értékesítésére minden esetben a célország szerinti rendelkezések az irányadók. A vámellenőrzések megszűnésének ellensúlyozására az adóköteles ügyleteket végzőket illetően bővebb kötelezettségeket írnak elő az átmeneti áfa-rendszer szabályai, továbbá az ellenőrzést elősegítő adóhatósági eszközrendszer is kiszélesedett.

Az átmeneti áfa-rendszert megalkotása idején csak 1996 végéig kívánták érvényben tartani, de az erre vonatkozó jogforrás szó-

vege már eredetileg úgy fogalmazott, hogy az átmeneti berendezkedést automatikusan meghosszabbítottnak kell tekinteni addig, amíg a Tanács meg nem alkotja a végleges szabályok alkalmazásához szükséges irányelveket. Hosszú távon továbbra is az eredet szerinti adózáson alapuló közösségi áfa-rendszer felállítása a cél, mivel ez felel meg leginkább az egységes piac elvárásainak. Az utóbbi években azonban hivatalos állásponttá vált, hogy az elkövetkezendő öt-hat évben csak a mai szabályok kisebb átalakítására, egyszerűsítésére, modernizálására lehet számítani.

Magyarország 2004. májusi csatlakozása így még az átmeneti áfa-rendszer fennállása alatt fog bekövetkezni. Az egysé-

ges piacra való belépés után már a hazai vállalkozásoknak és hatóságoknak is a ma hatályos szabályok szerint kell működniük, és azonnal igazodniuk kell a megváltozott körülményekhez. Mivel azonban az áfa-szabályozás csak egyes részleteit tekintve módosul majd, a kellően tájékozottaknak nem kell nehézségekkel számolniuk. A külkereskedelemre vonatkozó hatályos előírások és az új fogalmak tanulmányozása segít megismerni a belső piacon érvényes áfa-rendszer általános jellegét, és a kivételek mögött is olyan elméleti megfontolás áll, amely lehetővé teszi azok akadálytalan átvételét. Ez az összefoglaló a Közösség áfa-jogának rendelkezéseit, a tagállamok gyakorlatát tekinti át.

II. A Közösség átmeneti rendszere és a magyar áfa-jog közti kapcsolat

Az átmeneti áfa-rendszerként ismert szabálycsoport sajátos vonásai 1993 előtt nem jelentek meg a tagállami jogszabályokban. Erre nem is volt szükség, mivel a területi hatály meghatározásaiból és a gazdasági-politikai kapcsolatokból következően elegendő volt a „belföld” és a „külföld” között különbséget tenni. Az egységes piac létrejöttkor azonban egy harmadik kategória bevezetése is elengedhetlenné vált: a „nemzeti” és a „nemzetközi” közötti fokozatként megjelent a „Közösségen belüli” kategória. Azok az ügyletek, amelyek korábban a tagállamok közötti külkereskedelem részét képezték, a vámhatárok nélküli európai piacon újfajta megközelítést igényeltek. Az igényt csak fokozta a teljes, mindenre kiterjedő áfa-harmonizáció hiánya, ami megakadályozta azt, hogy egyszerűen a nemzeti szintűhöz hasonló, egységes szabályokat vezessenek be (ez az eredet szerinti adózást jelentette volna).

Ugyanezen érvek miatt a hatályos magyar áfa-rendszer sem kezeli kiemelten az Európai Közösséget. Amíg Magyarország nem tagja az EU-nak, addig fel sem merülhet, hogy a külföldnek számító területek egy

részére más rendelkezések vonatkozzanak; amíg léteznek a vámhatárok, addig gyakorlati oldalról sincs szükség arra, hogy a hazai jog átvegye az egységes piaci szabályokat, illetve jogilag sem lehetséges hozzákapcsolódni például a tagállamok közötti információcsere-rendszerhez. A csatlakozás időpontjától kezdve ugyanakkor teljes körűen alkalmazni kell ezeket a rendelkezéseket: a csatlakozási tárgyalásokon fel sem merült, hogy az átmeneti rendszer alól Magyarországnak felmentéseket kellene kérnie (ennek nem is lett volna gyakorlati realitása, mivel akadályozta volna az egységes piac működésének biztosítását). Ennek következtében a csatlakozás időpontjára a hazai áfa-jogszabályok egy eddig csak „kívülről”, az EU-tagállamok előírásaiból és a közösségi jogból ismert, új fejezettel bővülnek majd.

A felkészülés elősegítése érdekében az érintettek részletes tájékoztatást kapnak a jogalkotási folyamatról, és a jogszabályok kihirdetése is jóval megelőzi majd azok hatályba lépését – a felkészülési idő a tervek szerint sokkal hosszabb lesz, mint az államháztartásról szóló törvényben az adózási szabályokra megszabott 45 nap.

III. A harmonizáció alapját képező közösségi jogforrások

A Közösség áfa-jogát alapvetően a 6. áfa-irányelv néven ismert 77/388/EGK tanácsi irányelv¹ határozza meg, amely megalkotása óta számos változáson ment keresztül. A jogalkotók azt a célt tartották szem előtt, hogy egyetlen jogforrásban kapjon helyet az áfa-előírások túlnyomó része, és csak a kifejezetten önálló rendelkezések (mint például a külföldi adóalanyoknak adható adó-visszatérítés szabályozása) jelenjenek meg külön irányelvben. Az egyes szűkebb részterületeket módosító, vagy különleges rendelkezéseket bevezető változásokon kívül átfogó jelentősége éppen annak a három irányelvnek van, amely az átmeneti áfa-rendszert az egységes piac létrehozása kapcsán bevezette. Ezek a következők:

- 91/680/EGK tanácsi irányelv (1991. december 16.) az általános forgalmi adó közös rendszerének kiegészítéséről, és a

77/388/EGK tanácsi irányelvnek a pénzügyi határok eltörléséhez kapcsolódó módosításáról²;

- 92/77/EGK tanácsi irányelv (1992. október 19.) az általános forgalmi adó közös rendszerének kiegészítéséről, és a 77/388/EGK tanácsi irányelv módosításáról (az áfa-mértékek közelítéséről)³;
- 92/111/EGK tanácsi irányelv (1992. december 14.) a 77/388/EGK tanácsi irányelv módosításáról, és az általános forgalmi adó szabályait egyszerűsítő rendelkezések bevezetéséről⁴.

A 6. áfa-irányelv, a módosításokkal együtt, egységes szerkezetben, illetve a módosító irányelvek elektronikus formában (angol nyelven) megtalálhatók az Európai Unió hivatalos honlapján a www.europa.eu.int/comm/taxation_customs/law_en.htm címen.

1 Megjelent az Európai Közösségek Hivatalos Lapjának (Official Journal) 1977. június 13-i L 145 számában, 1. oldal.

2 Official Journal 1991. december 31., L 376 szám, 1. oldal

3 Official Journal 1992. október 31., L 316 szám, 1. oldal

4 Official Journal 1992. december 30., L 384 szám, 47. oldal

IV. Az egységes piaci szabályozás jellemzői

1. A Közösségen belüli ügyletekre vonatkozó rendelkezések

1.1. Személyi hatály

Az ügyletek jellegéből eredően elsősorban továbbra is a gazdasági tevékenységet végző *áfa-alanyok* (vállalkozások) azok, akiknek/ amelyeknek Közösségen belüli (intra-community, IC-) értékesítései és beszerzései nyomán valamilyen áfa-kötelezettsége keletkezik. Mivel tevékenységük jellege – pusztán a tagállamok közti pénzügyi határok megszűnése nyomán – nem változik meg, az áfa logikájából következik, hogy értékesítései adóköteles ügyletek maradnak, továbbá a más tagállamokból származó beszerzései után (az importhoz hasonlóan) a célország-elv alapján adó fizetésére lesznek kötelezettek.

Az átmeneti rendszer minél szélesebb körűvé tétele érdekében az áfa alanyain túl további személyi körre is adókötelezettségeket állapítanak meg a szabályok. Így IC-beszerzései után az áfa-alanyokhoz hasonló elbánásban részesülnek az áfa-körbe nem tartozó *jogi személyiségű szervezetek*, valamint azok a *kisvállalkozások*, amelyek éltek

a számukra biztosított (alanyi) mentesség lehetőségével. Ez az általános szabály nem érvényesül abban az esetben, ha IC-beszerzések áfa nélküli értéke éves szinten sem a tárgyévben, sem az azt megelőző évben nem halad meg egy, a tagállamok által meghatározott értékhatárt. Ennek az összegnek a közösségi előírások szerint legalább 10 000 eurónak kell lennie.

A különleges jogállású beszerzőkre vonatkozó értékhatárok, 2002. január 1-jei állapot

Tagállam	IC-beszerzés értékhatára (euró)
Ausztria	11 000
Belgium	11 200
Dánia	10 722 (80 000 dán korona)
Finnország	10 000
Franciaország	10 000
Görögország	10 000
Hollandia	10 000
Írország	41 000
Luxemburg	10 000
Nagy-Britannia	86 112 (55 000 angol font)
Németország	12 500
Olaszország	8 263
Portugália	8 978
Svédország	10 071 (90 000 svéd korona)
Spanyolország	10 000

Hangsúlyozni kell, hogy az itt említett személyek *csak IC-beszerzéseiket* illetően kerülnek kapcsolatba az áfa-hatósággal, mivel a nem áfa-alany jogi személyeknek nincs hagyományos értelemben vett áfa-köteles tevékenysége, az alanyi mentesek pedig a kisvállalkozási könnyítések miatt kapnak felmentést a kötelezettségek alól. Ugyanakkor esetükben – a természetes személyektől eltérően – az adóhatósági kapcsolat nem jelent túlzott terhet, különösen

mivel csak jelentékeny összegű IC-beszerzések esetén jön létre. A tagállami nemzeti szabályozásnak azt is biztosítania kell, hogy ez a kör a Közösségen belüli beszerzéseire az általános szabályok szerinti adózást választassa akkor is, ha azok értéke nem haladja meg a már ismertetett küszöböt; ekkor az áfa-alanyokkal azonos kötelezettségekkel és jogokkal fognak rendelkezni. (A továbbiakban azok, akik ebbe a személyi körbe tartoznak, és éves IC-beszerzéseik

5 A jövedéki szabályozásról ld. a 92/12/EGK tanácsi irányelvet – a jövedékiaadó-köteles termékekről, ezek tárolásáról, forgalmazásáról és figyelemmel kíséréséről szóló általános rendelkezések (Official Journal 1992. március 23., L 76 szám, 1. oldal).

értéke túllépi a tagállamuk által megszabott határt, vagy az általános adózási szabályokat választották, összefoglalóan *különleges jogállású beszerzők* néven szerepelnek.)

A közösségi szabályozás egy szűk termékkörben teljesen általánosan, az értékesítő vagy a beszerző személyétől függetlenül adókötelessé teszi a termékek IC-beszerzését, itt tehát még az áfa-körbe nem tartozó személyek – akár magánszemélyek is – kötelezetteké válnak. Az *újnak minősített közlekedési eszközök és a jövedéki szabályozás alá tartozó termékek* más tagállamból történő beszerzése minden esetben IC-beszerzésnek minősül (pontosabban a jövedéki termékek esetében az is feltétel, hogy a jövedéki adó is a beszerzés tagállamában legyen esedékes⁵).

Az új közlekedési eszközök vonatkozásában általános technikai paraméterek (méret, tömeg vagy teljesítmény) szabják meg, hogy mi tekintendő közlekedési eszköznek, illetve életkor- és üzemeltetési adatok határozzák meg, hogy mi minősül újnak. Az egyes járműkategóriák és az azokhoz tartozó feltételek a következők:

- *Hajó*: személy- és/vagy teherszállításra szolgál; hossza meghaladja a 7,5 métert; legfeljebb 100 hajózott órát volt használatban; az első használatba vételtől számítva legfeljebb 3 hónapon belül történik az értékesítés.

- *Repülőgép és helikopter*: személy- és/vagy teherszállításra szolgál; felszállótömege meghaladja az 1550 kilogrammot; legfeljebb 40 repült órát volt használatban; az első használatba vételtől számítva legfeljebb 3 hónapon belül történik az értékesítés.

- *Szárzföldi gépjármű*: személy- és/vagy teherszállításra szolgál; hengerűrtartalma meghaladja a 48 cm^3 -t vagy teljesítménye meghaladja a 7,2 kW-t (hővezetőleg 9,72 LE); legfeljebb 6000 kilométert futott; az első használatba vételtől számítva legfeljebb 6 hónapon belül történik az értékesítés.

(A tengerjáró hajókra és a légitársaságok által a nemzetközi légiforgalomban használt légi járművekre ezek a szabályok nem vonatkoznak.)

A kötelezettségek ebben a körben kiterjednek az előző szakaszban részletezett személyekre – a nem áfa-alany jogi személyekre, a mentességet választó kisvállalkozásokra –, még akkor is, ha az értékhatár alatti összegű IC-beszerzést valósítanak meg. Például, ha egy alanyi adómentes magyar vállalkozás új tehergépkocsit vásárol, az IC-beszerzésnek minősül, és adókötelezettségeket von maga után akkor is, ha a vállalkozás egyébként nincs is kapcsolatban Magyarországon kívüli partnerekkel.

1.2. Az átmeneti rendszer adóköteles ügyletei

Az egyes jellemző tranzakciókat a következőkben mind az eladó (a terméket értékesítő), mind a vásárló szempontjából meg kell vizsgálni, mivel ezek befolyásolhatják azt, hogy a feleknél hol kell adókötelezettséggel számolni, illetve az ügylet mely része mentesül az adó alól. Minden esetben alapelv, hogy egy termékértékesítéshez (tulajdonosváltáshoz) csak egyetlen tényleges adóteher kapcsolódjon. A következőkben a „mentes” jelző a termékexporthoz hasonló elbírálást takar: vagyis adófizetési kötelezettség nem keletkezik, de a hozzá kapcsolódó adólevonási jog fennmarad (gyakorlati szempontból ez 0 százalékos adómértéket jelent, szemben a valódi adómentességgel, amilyen például a tárgyi áfa-mentesség).

(1) Adóalanyok közötti termékértékesítés.

Az átmeneti rendszer alapügyletének tekinthető az az eset, amikor az egyik tagállam adóalanya egy más tagállamból származó, ugyancsak adóalanynak (vagy különleges jogállású beszerzőnek) értékesít valamely terméket⁶. Az új fogalmi rendszerben az eladó *Közösségen belüli (IC-) értékesítést* végez, míg a vevő *IC-beszerzést* valósít meg. Az *eladó* áfa-körbe tartozó ügyletére anyaállamának adórendelkezései vonatkoznak: az

értékesítés belföldön teljesített, azonban mentességet élvez, áfa-fizetési kötelezettség nem keletkezik. A mentességnek több feltétele van:

- az eladónak rendelkeznie kell a vásárló másik tagállamban kibocsátott áfa-azonosító számával;
- igazolni kell, hogy az értékesített termék elhagyta az eladó tagállamának területét.

Ha ezek a feltételek teljesülnek, akkor az eladó áfa felszámítása nélkül értékesítheti a terméket, a számlán – a felek áfa-azonosító számának feltüntetése mellett – jelezni kell a mentességet. A konstrukció – az igazolási követelményektől eltekintve – az eladóval szemben áfa-oldalról ugyanolyan feltételeket támaszt, mint ha termékexporthot valósított volna meg; ennek megfelelően az értékesítéshez kapcsolódó, beszerzési árában általa megfizetett áfát levonhatja.

A *vevő* egy másik tagállamban adóalany (vagy különleges jogállású beszerző) – ezt a tagállama által számára kiállított áfa-azonosító számmal tudja igazolni –, így válik jogosulttá arra, hogy beszállítójától áfa-mentesen kaphassa meg a terméket. Ugyanakkor, mivel IC-beszerzést végez, amely anyaországa rendelkezései szerint adókötelezettséggel jár, adóbevallásában az ügyletkezhez kapcsolódó adót – honi jogszabá-

6 A „termék” a továbbiakban az új közlekedési eszközök és a jövődéki termékek kivételével bármilyen dologi javat jelent.

lyainak figyelembevételével (különös tekintettel az áfa-kulcsokra) – meg kell jelenítenie a fizetendő adó oldalán. Abban az esetben, ha adólevonási joga is van (adóalanyok esetében ez a jellemző, míg a különleges jogállású beszerzőknél nincs levonási jog), ugyanezen adóbevallásában a levonási tételek között is szerepeltetheti ezt az összeget, mivel gazdasági tevékenységéhez kapcsolódó, rá mintegy „áthárított” adóról van szó. Ebben a konstrukcióban maradéktalanul érvényre jut tehát a célszág szerinti adózás elve, mivel az ügylet kapcsán ténylegesen megjelenő adóteher a vevő tagállamában, annak áfa-szabályai szerint alakul. Ki kell emelni ugyanakkor, hogy a teljesítési helyről szóló szabályok úgy rendelkeznek, hogy az adóalanyok közötti ügyleteknél az IC-beszerzés teljesítési helye az a tagállam, amely a vevő áfa-azonosító számát kiállította.

(2) *Távolsági értékesítés.* Ha az értékesítést végző vállalkozás vagy a megrendelő a terméket elszállítja vagy elszállíttatja a vevő tagállamába, és a vevő nem rendelkezik áfa-alanyisággal (rendszerint magánszemély), úgy a termékértékesítéssel az eladó oldalán keletkezik adófizetési kötelezettség. Az ügylet ugyanakkor a főszabály szerint a *vevő tagállamában teljesített*, így – az adózók nyilvántartására vonatkozó rendelkezések alapján – az eladónak a vevő tagállamában be kell jelentenie, hogy területén áfa-

köteles tevékenységet végez (*regisztrációs kötelezettség*). Erre a kikötésre azért van szükség, mert ilyen ügyletek esetében az adókötelezettséget nem lehetséges olyan személyekre hárítani, akik nincsenek kapcsolatban az adóhatósággal. A tipikusan végfelhasználó magánszemélyektől nem várható el, hogy csak azért jelentkezzenek be az áfa-körbe, mert egy másik tagállamból szereznek be valamely terméket: egy ilyen rendelkezés vagy nem hozná meg a kívánt eredményt, mivel a vevők nem teljesítenék az előírásokat, vagy pedig hatalmas munkaterhet róna az adóhatóságra a bejelentkezések és bevallások feldolgozásában. A kötelezettségek eladóra helyezése áthidalja ezeket a nehézségeket, ugyanis mivel a vállalkozás áfa-alany, már rendelkezik az adószabályok követéséhez szükséges kapacitással. Annak érdekében, hogy a kisebb értékű távolsági értékesítést végző vállalkozásoknak ne kelljen túlzott mértékű kötelezettségekkel szembenézniük, felmentést

kapnak az előbbi szabályok alól. Amennyiben a tárgyévben és az azt megelőző naptári évben a távolsági értékesítések összege a vevő tagállamában nem haladta meg a 100 000–100 000 eurót, akkor azokra az eladó tagállamának szabályai vonatkoznak – az értékesítést úgy kell tekinteni, mintha belföldi ügylet valósult volna meg. A tagállamok lehetőséget kaptak arra, hogy 100 000 euró helyett 35 000 euróban szabják meg ezt az értékhatárt, amennyiben úgy ítélik meg, hogy a magasabb küszöbérték súlyosan veszélyeztetné a piaci verseny feltételeit.

A Tizenötök többsége élt is ezzel a lehetőséggel, így ma csak Ausztriában, Franciaországban, Hollandiában, Nagy-Britanniában, Németországban és Luxemburgban alkalmazzák a magasabb összeghatárt. Az értékhatárok tagállamonként külön-külön értendők, tehát lehetséges, hogy például egy holland vállalkozásnak ausztriai értékesítéseire anyaországának szabályait kell alkalmaznia, a küszöb átlépése miatt viszont Németországban nyilvántartásba kell vétetnie magát, és ezekre az eladásaira a német előírások vonatkoznak.

A távolsági értékesítésre vonatkozó értékhatárok, 2002. január 1-jei állapot

Tagállam	Távolsági értékesítés értékhatára (euró)
Ausztria	100 000
Belgium	35 000
Dánia	37 528 (280 000 dán korona)
Finnország	35 000
Franciaország	100 000
Görögország	35 000
Hollandia	100 000
Írország	35 000
Luxemburg	100 000
Nagy-Britannia	109 598 (70 000 angol font)
Németország	100 000
Olaszország	27 884
Portugália	31 424
Svédország	35 809 (320 000 svéd korona)
Spanyolország	35 000

Ez utóbbi kivételezett körben az eladó tagállamát illeti meg az adóbevétel, a vállalkozásnak azonban jellemzően a vevő tagállamában alkalmazott adómértékeket tartalmazó árakkal kell versenyeznie (ez magasabb adómértékű tagállamok vállalkozásait árhátrányba hozhatja). Az eladó tagállamának éppen ezért biztosítania kell azt a jogot, hogy a vállalkozás megválassza e körbe tartozó ügyleteinek teljesítési helyét. A választás legalább két évre szól, és nem vonatkozik az adóalanyok közti értékesítésekre vagy a távolsági értékesítés összeghatárát meghaladó értékű ügyletekre.

(3) *Nem kereskedelmi forgalom („bevásárlóturizmus”)*. Az átmeneti rendszer szabályai között tételesen ugyan nem jelenik meg ez a kategória, de a teljesség kedvéért indokolt szólni róla. Ha magánszemélyek (pontosabban áfa-alanyisággal nem rendelkezők) az eladó tagállamában vásárolják meg a terméket, akkor az előbbieken ismertetett előírások helyett a belföldi termékértékesítésre vonatkozó általános rendelkezések lépnek életbe. Az eladó anyaországában végez áfa-köteles termékértékesítést, és saját áfa-mértékét számítja fel. A vevőnek, áfa-alanyiság híján, különösebb jogosítványai nem keletkeznek: a külföldi utasra vonatkozó adó-visszatérítési szabályok csak az unión kívüli személyeket érintik. Ezek a rendelkezések nemcsak a magánszemélyek

vásárlásaira terjednek ki, hanem felölelik azokat a beszerzéseket is, amelyeket az áfa-alanyisággal nem bíró jogi személyek vagy áfa-mentes kisvállalkozások végeznek az eladó tagállamában – feltéve, hogy ezek az értékhatár túllépése vagy saját döntésük nyomán nem tartoznak a különleges jogállású beszerző kategóriába.

(4) *Új közlekedési eszközök értékesítése*. Míg az előző tranzakciónál a szereplők státusa határozta meg, hogy mely adószabályt

kell alkalmazni, addig az új közlekedési eszközök IC-értékesítéseire egységes rendelkezések vonatkoznak a közösségi áfa-jogban. Függetlenül attól, hogy a közlekedési eszközt áfa-alany, adóalanyiség nélküli jogi személy, vagy magánszemély stb. adja-e el egy másik EU-tagállamba, az ügyletet adókötelesnek kell tekinteni, vagyis még eseti értékesítéskor is „adóalannyá kell válnia” az eladónak. Az új közlekedési eszköz értékesítése az eladó tagállamában áfa-köteles, de mentességet élvez. A mentességet fel kell tüntetni az ügyletről szóló bizonylaton, és a számlán szerepelniük kell a közlekedési eszköz mindazon jellemzőinek, amelyekből annak új jellege megállapítható (az üzembe helyezés időpontja, a technikai paraméterek stb.). Amennyiben bármelyik érintett félnek van áfa-azonosító száma, annak is meg kell jelennie a bizonylaton. Mivel az értékesítés kapcsán áfa-körön kívül eső, az adó levonására fel nem jogosított személyek végeznek adóköteles ügyletet, az egyenlő feltételek biztosítása érdekében az „új áfa-alanyokat” is megilleti a korlátozott adólevonási jog. Azt csak az értékesítés után érvényesíthetik, s a levonható adó nem haladhatja meg azt az összeget, amely akkor lenne esedékes, ha az IC-értékesítés

nem részesülne mentességben. Tehát ezt az összeget az értékesítés tagállamában érvényes szabályok szerint kell meghatározni. Természetesen, ha a jármű eredeti beszerzéséhez, importjához kapcsolódó áfa ennél alacsonyabb volt, az ugyancsak felső korlátot képez a levonásban.

A járművet megvásárlónak – hasonlóan az eladóhoz – minden esetben „adóalannyá” kell válnia: az új közlekedési eszköz más tagállamban történő megvétele IC-beszerzésnek minősül, amely a vevő tagállamában adóköteles. Mindazoknak, akik nem tartoztak az áfa-körbe, az ügylet kapcsán nyilvántartásba kell vetetniük magukat tagállamuk adóhatóságánál, adóbevallást kell készíteniük az IC-beszerzésről (magánszemélyeknek is), és az adót meg kell fizetniük. Az adólevonási jog azonban csak az egyébként is áfa-alany beszerzőket illeti meg (amennyiben a levonási jog az adott termék vonatkozásában egyáltalán gyakorolható⁷), míg azok, akik pusztán a járműbeszerzés következtében lettek „áfa-alanyok”, ilyen jogra nem tesznek szert.

(5) Jövedéki termékek értékesítése. Az új közlekedési eszközökhöz hasonlóan a jövedéki termékek – szeszes italok, dohánytermékek, ásványolaj-származékok – tagállam-

7 A személygépkocsik esetében pl. a tagállamok többsége részben vagy egészben korlátozza a levonási jogot.

8 Amennyiben eleget tesznek a 92/12/EGK tanácsi irányelv (ld. 5. lábjegyzet) 7. cikk 4-5. bekezdésében megszabottaknak.

mok közötti értékesítése is szinte egységes áfa-szabályozást mutat. Kivételt képeznek a „bevásárlóturizmus” kategóriájába tartozó ügyletek: ezekre a belföldi értékesítésre vonatkozó általános rendelkezések az irányadóak. Ettől a csoporttól eltekintve a célország szerinti adózási szabályokat kell követni, és a jövedéki körben nem érvényesülnek sem a távolsági értékesítésre, sem a különleges jogállású beszerzőkre vonatkozó értékhatárok. A távolsági értékesítések esetén a jövedéki termékeket ki is kell

hagyni a számításból. Az értékesítést végző adóalanyok ilyenkor is adómentes ügyletet valósítanak meg⁸; az áfa-alany beszerzők, továbbá az áfa-körön kívüli jogi személyek és az áfa-mentességet választó kisvállalkozások pedig az IC-beszerzésekre vonatkozó szabályok szerint, a vevő tagállamában lesznek kötelezettek az adó bevallására. Ha a vevő áfa-körön kívüli természetes személy, akkor – a távolsági értékesítésre vonatkozó előírásokat követve – az eladónak kell a célországban bejelentkeznie az áfa-körbe, mivel abban a tagállamban végez adóköteles értékesítést. (A jövedéki termékek esetében a teljesítési hely megválasztására nincs lehetőség.)

(6) A vállalkozás eszközeinek (vagyonának) áthelyezése más tagállamba. Hasonlóan a külkereskedelemben a termékimportra alkalmazott szabályokhoz, az átmeneti rendszer a tulajdonosváltás nélküli termékmozgást is adókötelesnek tekinti, amennyiben az átlépi a tagállamok közti határokat. Ennek következtében termékértékesítésnek minősül, ha a vállalkozás gazdasági tevékenysége céljainak érdekében egyik tagállamból a másikba visz át termékeket: árukat, termelőeszközöket, nyersanyagokat – azaz bármit, ami a termékértékesítés kategóriában átruházható. Az eszközáthelyezésre is az általános, adóalanyok közötti ügyletekre vonatkozó szabályok érvényesek: az „eladó”

tagállamában, vagyis a kiindulási tagállamban áfa-körbe tartozó, mentes értékesítés valósul meg. Erről *pro forma* számlát kell kiállítani, feltüntetve azon azt az áfa-azonosító számot, amelyet a vállalkozás a kiindulási és a célország adóhatóságaitól kapott. Mivel ellenérték nélküli ügyletről van szó, az adó alapját a termékek beszerzési ára szerint kell meghatározni. A „vevői” oldalon, a célországban, a vállalkozásnak IC-beszerzés jogcímén keletkezik adófizetési kötelezettsége, amelyhez jellemzően levonási jog is társul (a részletszabályok megegyeznek az IC-beszerzéseknél már megismertekkel).

Azokban az esetekben, amikor a termékáthelyezés bizonyos jól meghatározott célokat szolgál, a rendelkezések nem minősítik adóköteles ügyletnek az áthelyezést. A kivételek általában valamely egyébként adóköteles ügylet, vagy ideiglenes kivitelhez kapcsolódnak. A fontosabbak a következők:

- termékek értékesítése fel- vagy összeszerelés révén, távolsági értékesítés;
- a Közösségen belüli vasúti, hajó- vagy repülőút alatt megvalósuló termékértékesítés;
- a nemzetközi vagy a Közösségen belüli termékforgalomban mentes termékértékesítés;

- a termék módosíttatása, átalakíttatása a célországban, ami után a terméket visszaszállítják a kiindulás államába⁹;
- a célország területén történő szolgáltatásnyújtás során, ideiglenesen felhasznált termékek kivitele;
- a termékek legfeljebb 24 hónapig tartó ideiglenes használata, ha az ideiglenes használatra a termékek importja esetén teljes vámteher-mentességet lehetne biztosítani.

(7) *Több értékesítésből álló (lánc-) ügyletek.*

A kereskedelmi gyakorlatban nem ismeretlen az a konstrukció, amikor a termékértékesítésre szerződő szállító más vállalkozásoktól szerzi be a termékeket, így közben tulajdonosként megjelenik, ugyanakkor maga a termék csak a beszállító és az eredeti megrendelő között mozog. Az ilyen ügyletek zökkenőmentes adóztatása érdekében az átmeneti rendszer bevezette az úgynevezett *háromszög-ügylet* fogalmát, amely alapján az ehhez hasonló, többszereplős értékesítési láncokat is lehet kezelni.

A láncügyletek a háromszereplős modellel illusztrálhatók a legegyszerűbben: a „megbízó” az, aki a terméket meg kívánja vásárolni; a „megbízott” keres számára egy „beszállítót” – ezek mindegyike más-más tagállamban áfa-alany. A háromszög-ügyletek fontos

⁹ A vámrendelkezésekben passzív feldolgozásként ismert eljáráshoz hasonlóan.

vonása, hogy bár az általános szabályok szerint két egymást követő, különböző tagállamban teljesített IC-értékesítés és -beszerzés történne, a lánc középső elemének (a „megbízottnak”) az értékesítését úgy kell tekinteni, mintha az a lánc végpontján, a szállítás tényleges célországában – a „megbízó” vállalkozás, azaz a vevő tagállamában – valósult volna meg IC-beszerzéseként. A kiindulópontban a terméket ténylegesen átadó „beszállító” IC-értékesítést hajt végre a „megbízott” részére (amely a beszállító tagállamában mentes), a kapcsolódó IC-beszerzésre azonban a „megbízott” tagállama ugyancsak mentességet biztosít. A mentességhez igazolni kell azt, hogy az IC-beszerzés célja egy másik tagállamba irányuló továbbértékesítés, és annak kapcsán a „megbízó” az adó megfizetésére kötelezett. Igazolásként a „beszállító” által kibocsátott számlán megjelenik mind a „megbízott”, mind a „megbízó” áfa-azonosító száma, és a két vállalkozás szerepe az ügyben. Végül a „megbízó” saját tagállamában IC-beszerzés jogcímén lesz adó fizetésére kötelezett, hasonlóan a kétszereplős értékesítésekhez.

A háromszög- és a láncügyletek sajátos vonása, hogy mivel a „megbízó” az ügylet utáni adófizetési kötelezettség viselője, a közbenső tagoknak annak ellenére sem kell áfa-alannyá válniuk a célországban, hogy

ott adóköteles (de mentességet élvező) IC-beszerzést végeznek.

1.3. A termékmozgáshoz kapcsolódó szolgáltatások teljesítési helye

Általános szabály, hogy amikor Közösségen belül nyújtanak az értékesítést vagy a beszerzést elősegítő szállítási szolgáltatást, ezekhez járulékosan kapcsolódó más szolgáltatást (például ki- és berakodást, áruk kezelését), vagy közvetítői szolgáltatást, továbbá ingó javakon végeznek valamely

szolgáltatást (értékbecslés, átalakítás, szerelés stb.), akkor a teljesítés helye az a tagállam, amely a megrendelő áfa-azonosító számát kiállította, függetlenül attól, hogy a szolgáltatás ténylegesen hol valósul meg.

A Közösségen belüli termékmozgáshoz kapcsolódó szolgáltatásoknál egyéb esetekben – jellemzően akkor, ha a megrendelőnek nincs áfa-azonosító száma – a teljesítési helyre vonatkozó szabályok a következőképpen alakulnak:

- *Áruszállítás a Közösségen belül:* a teljesítés helye a szállítás kiindulásának tagállama;
- *Közvetítők által nyújtott szolgáltatások:* a főszolgáltatáshoz idomulva, annak tényleges teljesítési helyén valósulnak meg.

1.4. Adómentes ügyletek

Az egyes értékesítési csoportoknál látható volt, hogy az átmeneti rendszerben gyakoriak azok a jogcímek, amelyek adókötelesként jelölnek meg egy ügyletet, tényleges fizetési kötelezettséget azonban nem kapcsolnak hozzá (tehát 0 százalékos adóterhet viselő esetekről van szó, mivel a levonási jog érvényesíthető marad). Az előzőekben már említett mentességeken kívül vannak még olyan esetek, amelyekre az átmeneti rendszer – az azonos feltételek biztosítása érdekében – ugyancsak mentesítést ír elő. A lényegesebbek a következők:

- olyan termékek IC-beszerzése, amelyeknek az értékesítése vagy az importja is mentes volna (tárgyi adómentes körbe tartozó termékek; vámmentesen importált termékek);
- harmadik tagállamokban végzett gazdasági tevékenység, termékexport és adómentes nemzetközi termékforgalom vagy

10 Hasonlóan a hazai jogban a vámszabad-területekhez kapcsolódó egyes ügyletek 0%-os áfa-terhéhez.

IC-értékesítés érdekében végzett IC-beszerzések, ha az ezekhez kapcsolódó áthárított adó teljes egészében levonható volna;

- a különféle adó- és vámfelfüggesztési eljárások keretei között végzett termékimport, termékértékesítés, illetve az ezekhez kapcsolódó szolgáltatások¹⁰;
- olyan termékimport, amelyet követően az importőr harmadik tagállamban adómentes IC-értékesítést hajt végre.

2. Adminisztrációs kötelezettségek

Mivel a Közösségen belüli termékforgalom ellenőrzésének egyik elsődleges eszköze, az országhatárokon történő vámmellenőrzés 1993-tól megszűnt, azt más módon kellett pótolni. Az így megjelenő többletterhek jelentős hányadát az adóköteles ügyleteket végző vállalkozásoknak és más jogi, illetve magánszemélyeknek kell viselniük, de az adóhatóságnál is keletkeztek többletfeladatok.

2.1. Az áfa-azonosító szám használata

Az áfa-azonosító szám kettős célt szolgál: egyrészt a kibocsátó adóhatóság számára egyértelműen meghatározza a vállalkozást vagy a beszerzőt, és mutatja áfa-alanyiségének tényét; másrészt a vállalkozás

partnereinek is jelzi, hogy az adott személy áfa-alany, illetve melyik EU-tagállamban tevékenykedik.

Az átmeneti rendszer kielégítő működése érdekében tehát a tagállamok adóhatóságainak áfa-azonosítóval kell ellátniuk minden olyan személyt, aki/amely

- az ország területén áfa-köteles termékértékesítést vagy szolgáltatásnyújtást végez;
- a különleges jogállású beszerzők körébe tartozik akár saját választása, akár az értékhatár túllépése miatt;

- külföldön végzett gazdasági tevékenysége érdekében az ország területén IC-beszerzéseket végez.

Az áfa-azonosítóval bíró személyek IC-ügyleteikben használhatják áfa-azonosítójukat, így lesznek feljogosítva például arra, hogy beszállítójuk áfa-mentesen értékesítse számukra a terméket. Az azonosító elején egy, a kibocsátás országát jelző kétbetűs országkód szerepel¹¹, amelyből megállapítható, hogy melyik tagállamban tartják nyilván a személyt.

Az adóhatóságok nyilvántartást vezetnek azokról a személyekről, akiknek/ amelyeknek áfa-azonosító számot bocsátottak ki. Az adatbázisok EU-szintű összekapcsolása révén a tagállamok adóhatóságai naprakész információt kérhetnek partnereiktől arról, hogy egy adott vállalkozás működik-e, illetve az általa használt áfa-azonosító szám valóban hozzá tartozik-e. A hálózat a VAT Information Exchange System (Áfa Információcsere Rendszer) nevet viseli, és a tizenöt tagállam által önállóan üzemeltetett adatbázisokból, továbbá a közös felhasználói felületet biztosító, közösségi szinten fenntartott hálózati struktúrából áll. Az adóalanyok nyilvántartásán kívül ez az

adatbázis tartalmazza az IC-ügyletekről az összesítő jelentések alapján készített kimutatásokat.

2.2. Összesítő jelentés

Az általánosan megkövetelt adóbevallások mellett a tagállamok közötti termékmozgás nyilvántartására vezették be az összesítő jelentést (*recapitulative statement*). Ebben az IC-értékesítést végzőknek negyedévente be kell számolniuk arról, hogy egyes, más tagállamokban áfa-azonosítóval rendelkező vevőik felé az adott időszakban milyen összegben végeztek termékértékesítést. Az IC-értékesítéseken túl az azokkal meg egyező elbánásban részesített ügyleteknek is szerepelniük kell a jelentésben: így a tagállamok közötti termékáthelyezéseknek (ahol a vevő áfa-azonosítója helyett a vállalkozás számára a célszágban kiadott azonosító jelenik meg), továbbá a háromszög- és láncügyleteknek is, amikor vevőként a termékértékesítés végleges címzettjét kell feltüntetni. A túlzott adminisztrációs teher mérséklése érdekében a tagállamok lehetőséget kaptak arra, hogy havonta kérjék be az összesítő jelentést (célszerű ugyanis összekapcsolni az adóbevallásokat az összefoglaló jelentéseket).

11 Az ISO 3166 – alpha 2 szabványnak megfelelően; Magyarország esetében ez HU, Németországot a DE, Svédországot az SE betűk jelzik.
12 Official Journal 2002. január 17., L 15/24 szám. Hatályba lépés 2004. január 1.

2.3. Számlázási szabályok

Az ügyletek igazolása tekintetében a Közösségen belüli tranzakciónál fokozott jelentősége van a különféle bizonylatoknak. A korábban igen eltérő tagállami gyakorlatok összehangolása érdekében 2001 decemberében megszületett a 2001/115/EK tanácsi irányelv¹², amely lehetővé tette az elektronikus számlázást, egyidejűleg a számlák kötelező tartalmi elemeire is részletes szabályokat dolgozott ki. Az új irányelv a számlákon a következő adatokat követeli meg:

- egyedi, a számlát egyértelműen azonosító sorszámot;
- a kiállítás dátumát;
- az értékesítő adóalany áfa-azonosító számát;
- fordított adózás esetén (ide értve az IC-beszerzést is) a vásárló adóalany áfa-azonosító számát;
- az értékesítő adóalany és a vásárló teljes nevét és címét;
- az értékesített termék, a nyújtott szolgáltatás leírását és mennyiségét;

- az értékesítés vagy az előlegfizetés időpontját – ha ez meghatározható –, és ha különbözik a kiállítás időpontjától;
- az adó nélküli egységárat és az adó nélküli adóalapot adókulcsenként (és mentességenként) külön-külön, az esetleges árengedményeket;
- az alkalmazott adómértéket;
- a fizetendő adó összegét, kivéve, ha valamely különleges rendelkezés ezt nem engedi meg;
- a mentesség jogcímét, fordított adózásnál ennek a jogcímét, hivatkozással az irányelv vagy a nemzeti szabályozás megfelelő részére;
- új közlekedési eszközök IC-beszerzésekor az újdonságot igazoló adatokat;
- különbözeti vagy árrés szerinti adózás esetén hivatkozást a közösségi vagy a nemzeti szabályozás megfelelő részére;
- adóügyi képviselő esetén a képviselő adóazonosítóját, teljes nevét és címét.

Mint látható, a felsoroltak nem különböznek azoktól a követelményektől, amelyek a hatályos hazai áfa-jogszabályokban is szerepelnek, kivéve a Közösségen belüli tranzakciók esetén előírt többletinformációkat. Az előírások egyaránt vonatkoznak a hagyományos, papíralapú és az elektronikus számlákra, de míg az elektronikus számlák hitelesítéséhez a tagállamok akár a minősített elektronikus aláírás alkalmazását is előírhatják, addig a hagyományos számlák aláírásának megkövetelése kifejezetten tiltott.

V. Felkészülési javaslatok

A hazai szabályozás – az ügyletek természetéből eredően – nem tudja biztosítani azt, hogy már a csatlakozást megelőzően is alkalmazni lehessen a tagállamok közötti termékértékesítésre vonatkozó szabályokat. A pénzügyi igazgatás érintett szervei (különös tekintettel az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalra) tájékoztatást adnak a konkretizálódó változásokról, továbbá a tagállamokkal és a bővítés során taggá váló országokkal kereskedő vállalkozásokat közvetlenül is informálják például az áfa-azonosító módosulásáról. Az információs kampányok részeként a tervezett jogszabály-módosítások is kellő időben hozzáférhetőek lesznek, illetve a Pénzügyminisztérium (www.penzugyminiszterium.hu), vagy az APEH (www.apenh.hu) internetes honlapján is szerepelni fognak az újdonságok.

A Közösség adójogáról számos információ található az Európai Bizottság

Adózás és Vámunió Főigazgatósága (*Directorate General Taxation and Customs Union, DG TAXUD*) honlapján, amelynek címe www.europa.eu.int/comm/taxation_customs. Itt hozzáférhetőek mind a hatályos jogforrások, mind a várható változásokat tagláló javaslatok, ezenkívül statisztikai elemzések, valamint a tagállamok adómértékeiről és áfa-rendszerük főbb vonásairól készített összeállítások is megjelennek.

A csatlakozás közeledtével a különböző szakmai érdekképviseltek, kamarák is egyre gyakrabban szerveznek információs előadásokat és más rendezvényeket, amelyek keretében az EU-tagállammá válás különféle területeiről kaphatnak tájékoztatást a résztvevők. Célserű a tagállamokból származó üzleti partnereknél is tájékozódni a korábbi bővítés, illetve az egységes piac bevezetése alkalmával tapasztalt nehézségekről és lehetőségekről.

VI. Fontosabb információs anyagok

- *77/388/EGK tanácsi irányelv* a tagállamok forgalmi adóról szóló jogszabályainak harmonizálásáról, az általános forgalmi adó közös rendszeréről, az egységes adóalapról (egységes szerkezetben a változásokkal);
 - *Általános forgalmi adó az Európai Közösségben* (2002. július), az Adózás és Vámunió Főigazgatóság kiadványa;
 - *Áfa-mértékek az Európai Közösség tagállamaiban* (2002. január 1. szerint), az Adózás és Vámunió Főigazgatóság kiadványa;
 - *Adóharmonizáció a Közösségben (1997–2001)* – módosítások és javaslatok, az Adózás és Vámunió Főigazgatóság kiadványa;
 - *Bírósági Jelentések: adózási és vámügyek* (1961–1999 között, francia nyelven; a 2000 utáni határozatok angolul és franciául is).
- (A fentiek elektronikus változatban megtalálhatók a DG TAXUD honlapján.)

Magyarországnak a csatlakozási tárgyalások során sikerült átmeneti mentességeket elérnie a közös áfa-szabályok alkalmazási kötelezettsége alól. A kevésbé hatékony tüzelőanyagok (szén, brikett, tűzifa, faszén), a távfűtéssel együtt például 2007 végéig továbbra is a jelenlegi kedvezményes (12 százalékos) kulccsal adóznak. Ugyancsak 2007-ig nem emelkedik az áfa-kulcs az éttermi szolgáltatások esetében sem. Magyarország 2004. májusi csatlakozásakor a mai áfa-rendszer lesz érvényben. A hazai vállalkozások tehát a jól ismert szabályok keretében működhetnek majd. Bővítést jelentenek azok a rendelkezések, amelyek az egységes piacon, a tagállamok között megvalósuló termékforgalmat szabályozzák. A vámhatárok megszűnését követően fogalmaiban új, gyakorlati vonásaiban azonban a külkereskedelmi áfa-szabályokkal nagymértékben rokon rendszer lép életbe. A rendelkezések csak a csatlakozáskor módosulnak, de mindez olyan kismértékű változást jelent, hogy az érintetteknek nem kell komolyabb nehézségekkel számolniuk.

Tárnoki Péter
osztályvezető
Pénzügyminisztérium